

Ei pudoteta ketään

Talentia vaatii seuraavaa hallitusta panostamaan sosiaalialaan

1. Sosiaalialan osaamisella vahvistetaan kansalaisten hyvinvointia ja julkista taloutta

TAVOITE:

Vahvistetaan kansalaisten hyvinvointia tarjoamalla oikea-aikaisia ja laadukkaita, pätevien ja osaavien sosiaalialan ammattilaisten toteuttamia sosiaalipalveluja. Kun hoidamme sosiaalisia ongelmia nykyistä tehokkaammin, säästämme muissa kuluissa, kuten terveydenhuollon kustannuksissa. Samalla työttömyys vähenee ja osallisuus sekä luottamus yhteiskunnassa lisääntyvät.

KEINOT:

- Varmistetaan sosiaalialan korkeakoulutettujen riittävä määrä ja osaamisen hyödyntäminen monialaisessa yhteistyössä.
- Tarjotaan oikea-aikaisia ja laadukkaita sosiaalipalveluja, joilla torjutaan sosiaalisia ongelmia ja estetään niiden ylisukupolvista siirtymistä.
- Varmistetaan kaikissa palveluissa, mukaan lukien työllisyyspalveluissa, sosiaalihuollon ja kuntoutusalan ammattilaisten riittävä määrä ja osaamisen hyödyntäminen.
- Varmistetaan sosiaaliturvauudistuksen toteutuksessa toimivat ja vaikuttavat etuus- ja palvelupolut. Tavoitteena on vahvistaa kansalaisten osallisuutta ja vähentää systemaattisesti köyhyyttä.
- Käynnistetään työturvallisuuslain uudistus psykososiaalisen kuormituksen hillitsemiseksi ja työsuojelun parantamiseksi.
- Ohjataan valtion rahoitusta kohdentamalla sosiaalialan työnantajia ja vastuutahoja siten, että jatkossa palkka vastaa työn vaativuutta ja osaamista ylläpidetään.

Tarve sosiaalipalveluille on kasvanut koronan aikana. Joka viides suomalainen käyttää sosiaalipalveluita. Osa palveluvelasta ja palvelutarpeiden kertymisestä ilmenee vasta ajan saatossa. Pandemiat ja erilaiset kriisit aiheuttavat sosiaalisten ongelmien kärjistymistä, kuten taloudellista ahdinkoa, osattomuutta ja psyykkistä kuormaa. **Vuonna 2021 palvelutarve kasvoi erityisesti lastensuojelussa, vammaispalveluissa ja ikääntyneiden palveluissa.**

Monet tutkimusaineistot osoittavat, että pitkittynyt työttömyys ja pitkäaikainen eläminen vähimmäisetuuksien varassa ovat vakavimpia köyhyyden aiheuttajia ja samalla syrjään joutumisen riski kasvaa. Syyskuun (2022) lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 89 900. **Sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien lisääntyessä palveluiden ja etuuksien tarve kasvaa ja kustannukset lisääntyvät.** Palveluiden tarpeisiin vastaaminen edellyttää sosiaalihuollon asiantuntijoiden lisäämistä ja vaikuttavien palveluiden vahvistamista.

Sosiaalihuollon työntekijöiden työkyvyn erityisenä riskinä on psykososiaalinen työkuorma. Erityisesti sosiaalityöntekijöillä mielenterveysdiagnoosit ovat työkyvyttömyyseläkkeelle lähdön suurin syy, ja määrä on pysynyt jo kymmenen vuotta samalla tasolla. Moni kokee, ettei ehdi tehdä työtään eettisten ohjeiden, laatukriteerien ja lakien mukaan, asiakkaan tarpeita vastaavalla tavalla, ja työ aiheuttaa eettistä ristiriitaa. Alan vaihtuvuus on suurta, mikä tuottaa lisäkustannuksia.

talentia.fi/eduskuntavaalit

2. Sosiaalialan tutkimus- ja kehittämistoiminnalla vahvistetaan palveluita ja julkista taloutta

TAVOITE:

Luodaan rakenteet ja turvataan resurssit sosiaalihuollon järjestelmälliselle ja pitkäjänteiselle tutkimus- ja kehittämistoiminnalle. Tutkitusti vaikuttavat palvelut ja menetelmät ovat tehokkaita. Päätoiksi palveluiden järjestämisestä on voitava tehdä kaikilla, niin kunta- kuin hyvinvointialueetasolla tietoperustaisesti.

KEINOT:

- Yliopistotasaisen sosiaalityön tutkimuksen valtionrahoitusta lisätään asteittain hallituskauden aikana, jotta rahoitusta kohdennetaan tasavertaisemmin myös sosiaalihuollon tutkimukseen.
- Sosiaalihuollon kehittämissuunnitelmaa jatketaan ja varmistetaan ohjelman riittävä rahoitus sosiaalihuollon kokonaisuuden ja asiakastyön systemaattista kehittämistä varten.
- Sosiaalihuoltoon luodaan yliopistosairaaloita vastaavat palvelujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta tukevat toimintarakenteet. TKKI-rakenteen rahoitus turvataan.

Yliopistotasaiseen terveyden tutkimukseen myönnetty valtion rahoitus vuonna 2021 oli 25 miljoonaa euroa, josta 4 miljoonaa euroa oli varattu yliopistotasaiseen sosiaalityön tutkimukseen. Syksyn budjettiriihessä 2021 rahoitusta nostettiin 30 miljoonaan, mutta kohdentamisesta terveydenhuollon ja sosiaalityön yliopistotasaisen tutkimuksen välillä ei ollut mainintaa.

Sosiaalihuollosta puuttuvat yliopistosairaaloita vastaavat toimintayksiköt, joissa sosiaalityön tieteellinen tutkimus, koulutus ja käytännön työ yhdistyisivät.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus ja asiakastietojärjestelmien kehittäminen tuottavat uudenlaisia tutkimuksellisia tiedontarpeita. Asiakaiden kohtaamista sosiaalisista ongelmista sekä vaikuttavista työmenetelmistä ja palveluista tarvitaan vahvaa tietopohjaa.

Sosiaalisesti keskeinen yhteiskunta – sosiaalialan ammattilaisten turvaamana

3. Varhaiskasvatus on tulevaisuusinvestointi: varhaiskasvatus kuntoon 1+1+1-mallilla

TAVOITE:

Varmistetaan varhaiskasvatuksessa jokaiseen lapsiryhmään moniammatilliset, korkeakoulutetuista muodostuvat kasvatusyhteisöt, joilla tuetaan lapsen hyvinvointia ja myönteistä kehitystä sekä vahvistetaan yhteisöllisyyttä, yksilöllistä kasvua ja lapsen oikeuksien toteutumista.

KEINOT:

- Varhaiskasvatustalouteen tulee kirjata varhaiskasvatuksen sosionomeille päiväkotien oma kiintiö, eli lakia tulee muuttaa niin, että henkilöstöstä 1/3 on varhaiskasvatuksen sosionomeja, 1/3 varhaiskasvatuksen opettajia ja 1/3 varhaiskasvatuksen lastenhoitajia. Vain näin turvataan valtakunnallisesti yhdenvertainen, moniammatillinen ja laadukas varhaiskasvatus kaikille lapsille.
- Varhaiskasvatukseen suuntautuneella sosionomi YAMK -tutkinnon suorittaneella on osaaminen ja erinomaiset valmiudet päiväkodin johtajan tehtävään. Vuodesta 2030 alkaen johtajalta edellytetään kuitenkin kasvatustieteen maisterin tutkintoa. Varhaiskasvatustaloutta tulee muuttaa tämän osalta.
- Erilaiset uramahdollisuudet varhaiskasvatuksessa lisäävät merkittävästi alan houkuttelevuutta ja alalla pysymistä. Siksi on tärkeää rakentaa varhaiskasvatuksen sosionomeille selkeitä ja joustavia koulutuspolkuja varhaiskasvatuksen opettajan, erityisopettajan ja esiopettajan tehtäviin.
- Kehitetään työolosuhteita ja työhyvinvointia alan veto- ja pitovoiman varmistamiseksi.
- Seuraavan hallituksen tulee lähteä selvittämään varhaiskasvatustaloudeudistuksen vaikutuksia.

Vuonna 2018 uudistettu varhaiskasvatustaloutta on muutettu henkilöstön kelpoisuuksien osalta monimutkaisesti ja vaivallisesti. Tämä aiheuttaa paljon epäselvyyttä ja syventää varhaiskasvatuksen ongelmia. Uutta varhaiskasvatuksen sosionomi -tehtävännimikettä ja ammattihenkilön tehtäviä ei avattu riittävästi lain säätämisen yhteydessä.

Voimassa oleva varhaiskasvatustaloutta ei mahdollista sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneille urakehitystä varhaiskasvatuksessa ilman jatkuvaa tutkintoperustaista kouluttautumista. **Työvoimapolusta kärsivä varhaiskasvatustaloutta ei nykytilanteessa ole veto- ja pitovoimainen.**

Varhaiskasvatus toteuttaa velvollisuutta turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä. Varhaiskasvatus tukee perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointia ja yksilöllinen kasvu. **Varhaiskasvatustaloudeudistuksessa tarvitaan pedagogisen osaamisen lisäksi vahvaa sosiaalipedagogista, kasvatuksellista ja hoidollista osaamista.**

Varhaiskasvatuksen sosionomin osaaminen on kriittisen tärkeä tehtävä lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja ylisukupolvisen huono-osaisuuden ennaltaehkäisemisen näkökulmasta. Kun sote-palvelut siirtyvät hyvinvointialueille ja varhaiskasvatus jää kuntiin, tämä osaaminen on päiväkodeissa entistä keskeisemmässä asemassa ja sitä tarvitaan jokaisessa ryhmässä. Varhaiskasvatuksen sosionomien osaaminen on työvoimatarpeen näkökulmasta oleellista hyödyntää varhaiskasvatustaloudeudistuksessa täysimääräisesti.

Talentia

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry

[talentia.fi/eduskuntavaalit](https://www.talentia.fi/eduskuntavaalit)

Kysy lisää

Jenni Karsio, puheenjohtaja, jenni.karsio@talentia.fi

Hanna-Leena Laitinen, erityisasiantuntija, hanna-leena.laitinen@talentia.fi

Vaihde 09 3158 6000

 Talentia ry

